

Fizička kultura, Pančevo

Društveno-ekonomski kontekst

Pančevo je centar Južnog Banata, nekadašnja prestonica starih zanata, prostire se na reci Tamiš, ali i na reci Dunav (6 km). Prepoznatljiv je kao ekološka crna tačka na mapi Srbije i regiona, a najviše u ovom dugom tranzicionom periodu, po buvljaku. Pančevo ima dugu tradiciju istorijske i kulturne prošlosti, prožimanja i susretanja različitih etničkih zajednica, tako da prvi pisani tragovi o njegovom postojanju datiraju od pre više od 850 godina. Pančevo po drugi put ima za ženu gradonačelnicu, a ove godine je imalo predstavnicu na Olimpijskim igrama u Pekingu, plivačicu Nađu Higl, članicu plivačkog kluba „Tamiš“.

Južna industrijska zona koju čine tri fabrike i to: Azotara (koja je jedina privatizovana do sada), Rafinerija nafte Pančevo i Petrohemija ispuštaju u pančevački vazduh, pa i na širem području, kritične parametre u vidu suspenzija označenih kao PM 10 (benzen, ugljovodonici...) što za posledicu ima povećanu stopu kancerogenih oboljenja u svim kategorijama stanovništva.

Statut grada je stvorio odgovarajuće pravne okvire za sprovođenje politike jednakih mogućnosti između žena i muškaraca što omogućuje veći uticaj na sprovođenje politika rodne ravnopravnosti u lokalnoj zajednici (čl.19 i čl.21). Takođe, iskazana je nedvosmislena spremnost da se u lokalnoj samoupravi usvajaju strateški dokumenti i sprovede one mere koje stvaraju jednake šanse za sve građane i građanke.

Demografski kontekst

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku po popisu stanovništva iz 2002. godine ukupan broj stanovnika je 127.162, od čega 60,63% živi u u gradu i 39,37% u naseljenim mestima. Struktura stanovnika po polnoj strukturi u naseljenim mestima i mesnim zajednicama u gradu je:

NASELJENA MESTA

	Banatski Brestovac	Banatsko Novo Selo	Glogonj	Ivanovo	Jabuka	Kačarevo	Omoljica	Starčevo	Dolovo
muškarci	1.735	3.595	1.611	550	3.227	3.744	3.258	3.856	3.389
žene	1.782	3.750	1.567	581	3.085	3.880	3.260	3.759	3.446
PANČEVO									
	Centar	Strelište	Tesla	Mladost	Gornji grad	Stari Tamiš	Vojlovica		
muškarci	8.851	5.802	4.239	5.441	9.651	370	2.450		
žene	9.941	6.443	4.983	5.409	10.580	362	2.565		

Iz priložene tabele se vidi da žena ima 51,43% i da su najgušće naseljene mesne zajednice Centar i Gornji grad.

U Skupštini opštine Pančevo u 2007. godini je od 70 odbornika bilo 18 žena a u Opštinskom veću jedna žena - zadužena za socijalnu zaštitu i društvenu brigu o deci.

Analiza budžetskih stavki za fizičku kulturu

Važnost sporta i rekreacije za svaku zajednicu je veoma velika s obzirom na to kako se odražava na zdravlje i razvoj svakog pojedinca/pojedinke i celokupne zajednice. Žiteljke i žitelji Pančeva traže u izdvajanju za fizičku kulturu pojedinačni interes: da im se kroz izdvojen dinar za sport nešto vrati za zadovoljenje ličnih potreba.

Analizom upravo ovih linija budžeta želimo da ukažemo na to kako se troši novac poreskih obveznika, koliko građanki i građana i pod kojim uslovima imaju priliku da koriste objekte i koliko grad podržava sport i rekreativne aktivnosti. S obzirom da su građani i građanke Pančeva stanovnici jedne od najzagađenijih životnih sredina u Evropi jasno je bilo opredeljenje tima da se analiziraju baš ove budžetske linije.

Odlukom o uslovima i načinu finansiranja potreba u oblasti sporta i fizičke kulture Skupštine opštine Pančevo iz 2003 godine definisane su oblasti finansiranja, prava i obaveze korisnika budžetskih sredstava i utvrđen je način raspodele sredstava. Konkurs, kao demokratski mehanizam odlučivanja o trošenju sredstava poreskih obveznika, se raspisuje svake godine u oktobru tekuće za narednu godinu i sredstva se raspoređuju na sledeće oblasti:

- Školski sport
- Rekreacija
- Takmičarski sport
- Sport u naseljenim mestima
- Sport osoba sa posebnim potrebama
- Sportske manifestacije

Pančevo je grad sa bogatom sportskom tradicijom, a naročito se neguje ženski sport koji je doprineo plejadi sportistkinja, od Jelene Steganović, državne rekorderke i reprezentativke u atletici (1947/48), do trkačice Marine Munčan koja je bila kadetska prvakinja Evrope 1999. godine na 3 hiljade metara. Najstarije sportsko udruženje mešovitog tipa je "Streljački klub 1813", u kojem istaknuto mesto imaju i žene, među kojima je najistaknutija veteranka i olimpijka Magdalena Herold. Tradicija ženskog sportskog organizovanja je oličena u radu najstarijeg Ženskog železničkog rukometnog kluba "Dinamo" (osnovan 1955. godine). Rukometašice se takmiče u najvišem rangu i jedine su predstavnice grada na međunarodnim takmičenjima. Zato i ne čudi da su u 2007. godini za svoje aktivnosti sportistkinje dobile 1.983.534,00 dinara ili 8,37% od ukupno planiranih sredstava predviđenih za takmičarski sport, u iznosu 23.700.000,00 dinara.

Od ukupno planiranih sredstava u budžetu Pančeva za 2007. godinu u iznosu od 3.480.510.091,00 dinara, 1,65% je izdvojeno za Fizičku kulturu - programski troškovi. Ukoliko se posmatraju programski troškovi i troškovi održavanja sportskih terena zajedno, onda izdvajanja za fizičku kulturu predstavljaju 3,76% od ukupnog budžeta. Ukoliko ovim troškovima priključimo i troškove investicionog ulaganja u sportske objekte, onda ukupni udeo fizičke kulture u budžetu iznosi 6,69%.

Sredstva u iznosu od 57.191.028,00 dinara planirana su za Fizičku kulturu u razdelu 3, glava 3.10, funkcionalna klasifikacija 820 – Fizička kultura - programski troškovi.

Pozicija	Ek.Klasif.	Vrsta rashoda	Planirano
189	481	Plate i dodaci	6.384.672,00
190	481	Socijalni doprinosi na teret poslodavca	1.142.856,00
191	481	Socijalna davanja	120.000,00
192	421	Zakup termina u sportskim objektima JKP "Mladost"	10.750.000,00
193	472	Naknade iz budžeta za sport	1.000.000,00
194	472	Programi službe	321.000,00
195	472	Sredstva za razvoj sporta	321.000,00
196	481	Takmičarski sport	23.700.000,00
197	481	Sport u naseljenim mestima	3.494.000,00
198	481	Rekreacija	800.000,00
198.5	481	Rekreacija žena – Projekat od AP Vojvodina	123.500,00
199	481	Sport osoba sa posebnim potrebama	1.250.000,00
200	481	Školski sport	6.534.000,00
201	481	Sportske manifestacije	1.250.000,00

		Ukupno	57.191.028,00
		Izvori finansiranja	
	01	Prihodi iz budžeta	57.067.528,00
	07	Donacije ostalih nivoa vlasti	123.500,00

Pozicija 198.5-Rekreacija žena finansirana je iz budžeta AP Vojvodine. Izvor finansiranja za ostale troškove je prihod iz opštinskog budžeta.

Pored ovih sredstava direktno vezanih za fizičku kulturu su sredstva planirana u razdelu 3, glava 3.18, funkcionalna klasifikacija 810 - Javno komunalno preduzeće "Mladost" - usluge rekreacije i sporta u ukupnom iznosu od 68.677.031,00 dinara od čega je 2.870.000,00 donacija iz AP Vojvodine za izgradnju i opremanje sportskog terena za košarku i odbojku. Sredstva su planirana na pozicijama od 348 do 351.6 i namenjena su održavanju sportske hale, bazena i spoljnih sportskih terena. Izvor finansiranja za ove troškove je prihod iz budžeta i sredstva iz AP Vojvodine.

Kako se školske fiskulturne sale u večernjim satima koriste za treninge i utakmice sportskih klubova to su i sredstva planirana za izgradnju, renoviranje i održavanje školskih fiskulturnih sala u funkciji fizičke kulture. U razdelu 3. glava 3.3 funkcionalna klasifikacija 912 – Osnovno obrazovanje na pozicijama 66.5, 69, 78, 79, 81, 87.31 i 87.32 planirano je ukupno 16.466.778,00 dinara za rekonstrukciju fiskulturnih sala. Na poziciji 53 i 54 planirana su sredstva za povećane materijalne troškove korišćenja sala u iznosu od 3.748.000,00 dinara. Izvor finansiranja za ove troškove je prihod iz budžeta.

U razdelu 3, glava 3.4, funkcionalna klasifikacija 920 - Srednje obrazovanje na poziciji 91 planirano je povećanje materijalnih troškova za korišćenje sala u iznosu od 982.500,00 dinara. Izvor finansiranja za ove troškove je prihod iz budžeta.

U razdelu 3, glava 3.15, funkcionalna klasifikacija 620 – JP "Direkcija za izgradnju i uređenje Pančeva" – Razvoj zajednice planirano je na pozicijama 321.4, 322, 322.3, 323, i 323.4 ukupno 85.599.534,00 dinara za izgradnju fiskulturnih sala u osnovnoj školi "Jovan Jovanović Zmaj", srednjoj medicinskoj školi "Stevica Jovanović" i za multifunkcionalnu salu "Bagremar". Izvor finansiranja za ove rashode su prihodi iz budžeta i nerspoređeni višak prihoda iz ranijih godina.

Iz svega navedenog vidi se da je opština Pančevo u 2007. godini u svrhu bavljenja sportom i fizičkom kulturom izdvojila ukupno 232.664.871,00 dinara. Od ukupno planiranih sredstava 2.993.500,00 su sredstva iz AP Vojvodine.

Oblast sa kojom se Fizička kultura najčešće upoređuje je Kultura za koju je u 2007-oj godini planirano 196.080.355,00 dinara, što je za oko 36.000.000,00 dinara manje nego za fizičku kulturu. Na prvi pogled može se izvući brzoplet zaključak da su izdvajanja za fizičku kulturu veća nego za kulturu, međutim kada se pogleda obim izdvajanja koji obuhvata i takmičarski sport, klubove, školski i predškolski sport i rekreaciju, kao i ulaganje u sportsku infrastrukturu, izdvajanja nisu velika.

Komisija za vrednovanje projekta u oblasti sporta i fizičke kulture za 2007. godinu je bila sastavljena od 4 muškarca i 1 žene. Operativne, tehničke i administrativno finansijske poslove obavlja Služba za sport i fizičku kulturu koja funkcioniše pri Sekretarijatu za javne službe i socijalna pitanja, sada Gradske uprave, koju čine 3 žene i 2 muškarca, od kojih je jedan i šef pomenute službe. Odluka o uslovima i načinu finansiranja potreba u oblasti sporta i fizičke kulture – koju je donela Skupština opštine 2003. godine kao usmeravajući dokument u kontekstu razvoja sporta u Pančevu nije rodno osetljiva.

Školski sport

Školski sport finansiran je prvenstveno preko aktivnosti Saveza za školski sport i olimpijsko vaspitanje opštine Pančevo, DTV Partizan, Veslačkog kluba "Tamiš" i

drugih u ukupnom iznosu od 5.850.000,00 dinara. Ovaj iznos predstavlja 10,23% učešća u ukupnim programskim troškovima (57.191.028,00). Za 2007. godinu postignuto je zadovoljavajuće učešće školskog sporta u ukupnim programskim troškovima.

Naredna tabela pokazuje Pregled učešće devojčica i dečaka u ovim programima i pokazuje da je učešće devojčica manje nego učešće dečaka.

ŠKOLSKI SPORT		
	% učešća devojčica	% učešća dečaka
Savez za školski sport i olimpijsko vaspitanje opštine - Predškolski i školski sport	40,59	59,41
Veslački klub "Tamiš" - Škola veslanja u osnovnim školama	48,64	51,36
Društvo za fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju "Partizan" - "Ja plivam, a ti...?"	48,64	51,36
Društvo za fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju "Partizan" - "Dečije Olimpijske igre"	44,17	55,83
Društvo za fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju "Partizan" - "Svetosavski sportski susreti"	48,64	51,36
Društvo za fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju "Partizan" - "Obezbeđivanje materijalnih uslova za rad i pomoć drugim korisnicima"	32,67	67,33
Društvo učitelja opštine Pančevo - "Igre bez granica u školskom dvorištu"	48,64	51,36
UKUPNO	44,57	55,43

Pošto deo budžeta namenjen fizičkoj kulturi nije rodno osetljiv, ne može se pouzdano reći koliko je tačno novca odvojeno za fizičku kulturu devojčica, a koliko dečaka, U 2006/07 i 2007-08 školskoj godini u ukupno 19 osnovnih škola bilo je upisano ukupno 10.336 učenika, od toga 5.042 ili 48,78% devojčica i 5.294 ili 51,22% dečaka. Iako je devojčica neznatno manje u ukupnoj populaciji, samo oko 2%, u sportskim i rekreativnim aktivnostima, devojčica je manje za oko 10% nego dečaka, što se vidi u narednoj tabeli.

Naziv programa	Broj učesnika			Oblici saradnje
	Osnovne škole:			
	Muški	Ženski	Svega	
Olimpijska školska sportska takmičenja:				
Najbrži osnovac	150	152	302	Saradnja sa 19 osnovnih škola, SO Pančevo JKP "Mladost", Sportski savezi opština Južnobanatskog okruga, Sportski savez opštine Pančevo, strukovni savezi i klubovi i sudijske sportske
Atletski troboj	32	28	60	
Stoni tenis	26	9	35	
Plivanje	64	15	79	
Streljaštvo	18	12	30	
Odbojka	135	135	270	
Odbojka V VI raz.	105	120	225	
Košarka	150	75	225	
Košarka V VI raz.	135	60	195	

Mali fudbal	300	180	480	organizacije, PU „Dečija radost“ Pančevo
Rukomet	165	165	330	
Atletika	69	71	140	
Sportski ribolov	45	-	45	
Kros RTS-a				
Mala olimpijada	671	531	1202	
Ukupno:	2.065	1.553	3.618	
Predškolski sport	400	400	800	PU „Dečija radost“
Obuka neplivača	599	531	1130	DTV „Parizan“ Pančevo
S v e g a:	3064	2484	5548	
Procenat učešća	55.22	44.78	100	

Prema izveštaju Saveza za školski sport za 2007-2008 godinu o učešću devojčica i dečaka u 16 različitih školskih sportskih takmičenja (Olimpijska školska sportska takmičenja *za osnovne škole*) od ukupno 5042 upisane učenice u osnovne škole u pomenutim aktivnostima bilo je uključeno njih 2084, a od ukupno 5294 upisanih dečaka u osnovne škole, njih 2664 učestvovalo je u sportskim takmičenjima¹. Dakle, od ukupnog broja devojčica upisanih u osnovne škole, njih 41,34% je bilo zainteresovano da se bavi sportom, a od ukupnog broja dečaka njih 50,33% je bilo zainteresovano za učešće u sportskim aktivnostima, pa se tako može zaključiti da se iz budžeta u osnovnoškolskoj populaciji dece, više novca izdvaja za dečake nego za devojčice.

Ne samo da se sredstvima budžeta u osnovnoškolskoj populaciji dece više finansiraju dečaci nego devojčice, vege je važno naglasiti da treba učiniti poseban napor i popularisati sport među devojčicama kako bi se povećao njihov obuhvat u sportskim aktivnostima, a samim tim i procenat učešća u budžetskim sredstvima.

Kada je reč o broju devojaka i momaka u srednjim školama, procenat devojaka u odnosu na momke, veći je za čitavih 10 odsto, dok u ukupnom broju takmičara devojčice čine samo oko četvrtinu tog broja, pa se samim tim za njih raspoređuje manje novca iz budžeta namenjenog sportskim takmičenjima. Naime, u 7 srednjih škola u školskoj 2006/2007 godini od ukupnog broja bilo je upisano 2653 devojaka ili 55,81%, a 2101 momaka ili 44,19%. Slično je bilo i u školskoj 2007/2008 godini, kada je od ukupnog broja upisanih učenika, bilo 2586 ili 54,32% devojaka i 2175, odnosno 45,68% momaka. Razlika u broju angažovanih devojaka i momaka u sportskim takmičenjima je veća, što se vidi iz naredne tabele.

Naziv programa	Broj učesnika			Oblici saradnje
	Srednje škole:			
	Muški	Ženski	Svega	
Olimpijska školska sportska takmičenja:				
Najbrži osnovac	-	-	-	Saradnja sa 8 srednjih škola, SO Pančevo JKP "Mladost", Sportski savezi opština Južnobanatskog okruga, Sportski savez opštine Pančevo, strukovni savezi i klubovi i sudijske sportske organizacije
Atletski troboj	-	-	-	
Stoni tenis	21	2	23	
Plivanje	26	2	28	
Streljaštvo	14	3	17	
Odbojka	105	60	165	
Odbojka V VI raz.	-	-	-	
Košarka	120	30	150	
Košarka V VI raz.	-	-	-	
Mali fudbal	120	-	120	
Rukomet	165	105	270	

¹ U sportskom ribolovu obuhvat devojčica je 0, a obuhvat dečaka 100%

Atletika	51	27	78
Sportski ribolov	-	-	-
Kros RTS-a	-	-	-
Mala olimpijada	-	-	-
U k u p n o	622	229	851

Prema izveštaju Saveza za školski sport opštine Pančevo za 2007/2008 godinu iskazani su podaci o učešću devojčica i dečaka u 8 različitih školskih sportskih takmičenja *za srednje škole*. Od ukupno 2586 učenica učestvovalo je njih 229, dok je od ukupno 2175 učenika učestvovalo 622, tako da se vidi da je veći deo novca iz budžeta namenjenog za sportska takmičenja srednjoškolaca potrošen na dečake. Iz svega navedenog očigledan je pad zainteresovanosti učešća oba pola u sportskim aktivnostima, ali je pad interesovanja kod devojčica skoro tri puta veći.

Predškolsko vaspitanje

U toku školske 2007/2008. godine, prema podacima stručne službe Predškolske ustanove "Dečja radost" i osnovnih škola u naseljenim mestima, upisom je bilo obuhvaćeno 2841 dete uzrasta od 1-6,5 godina, odnosno u PU "Dečja radost" 2184 deteta (kada se izuzmu deca jaslenog uzrasta koja nisu obuhvaćena sportskim aktivnostima onda je broj dece 1857), a u 9 osnovnih škola 657 dece.

Od ukupno 1857 dece u PU "Dečja radost" u školskoj 2007/2008. godini je 698 devojčica i 1159 dečaka dok je u naseljenim mestima od 657 dece bilo 320 dečaka i 337 devojčica.

UČEŠĆE DECE OD 4-6,5 GODINA			
	UKUPNO	DEČACI	DEVOJČICE
PU"DEČJA RADOST"	1857	1159	698
ŠKOLE U NASELJENIM MESTIMA	657	320	337

Takođe, prema podacima Ustanove, zbog izuzetnog velikog broja dece koja su obuhvaćena predškolskim vaspitanjem i nedovoljnog prostora i objekata za decu u gradu, sve prostorije namenjene za fiskulturne aktivnosti adaptiraju se i koriste za radne prostorije gde deca borave, igraju se i spavaju. Ustanova ima fizičkog pedagoga koji radi sa decom po planu i programu rada, s tim da se radni prostor prilagođava časovima fizičkih aktivnosti. U 17 objekata, namenski građenih za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, uglavnom se koriste veliki holovi i prostrana dvorišta za igru i rekreaciju.

I prema podacima osnovnih škola u naseljenim mestima u objektima za decu nedostaje posebni prostor za izvođenje fizičkih aktivnosti, a prema planu i programu to su obavezne aktivnosti koje realizuju vaspitačice. Devet škola daju na korišćenje predškolcima dva puta sedmično fiskulturne sale, a uglavnom se koristi dvorišni prostor dok vremenske prilike dozvoljavaju, ili radni prostor gde deca uče i spavaju. Sport i fizička kultura predškolaca se finansira iz sredstava budžeta planiranih za Društvenu brigu o deci kao deo programa predškolskog obrazovanja i vaspitanja. Iz sredstava za Fizičku kulturu finansirana je zarada profesorke fizičke kulture kroz program Saveza za školski sport i olimpijsko vaspitanje opštine Pančevo - Predškolski i školski sport u iznosu od 511.080,00. Ona je sporovela program "Razvojne gimnastike" koji po svom sadržaju predstavlja dopunu redovnim aktivnostima fizičkog vaspitanja i ima za cilj pravilan rast i razvoj, razvijanje koordinacije pokreta, spretnosti i veštine. Deca obuhvaćena ovim programom su deca najstarijeg predškolskog uzrasta, ukupno njih 800. Nažalost, iako je bavljenje fizičkom kulturom i razvijanje odnosa prema zdravim stilovima života, u koje spada i bavljenje sportom, važno započeti u najranijem uzrastu, sredstva za proširenje kapaciteta predškolskih ustanova u oblasti fizičke kulture nisu predviđena budžetom.

Rekreacija

Program rekreacije finansiran je iz budžeta opštine u 2007 godini sa 800.000,00 dinara. Sredstva su opredeljena na osnovu broja i kvaliteta projekata dostavljenih na konkurs za fizičku kulturu za 2006. godinu. Zainteresovanost korisnika budžetskih sredstava iz oblasti fizičke kulture je prvenstveno usmeren na takmičarski sport.

Intersovanje za rekreaciju tek treba da se razvije.

Iz priloženog pregleda učešća žena u programima rekreacije koji su sufinansirani iz budžeta može se zaključiti da veće ili manje učešće žena zavisi od ponuđenih programa. Verovatno bi bogatija ponuda rekreativnih programa, kao i odgovarajuća kampanja promocije zdravih stilova života i fizičkih aktivnosti, podstakla žene da se u većem broju javljaju za učešće u ovim programima.

REKREACIJA		
	% učešća žena	% učešća muškaraca
1. Društvo za fizičko vaspitanje i sportsku rekreaciju "Partizan" - "Seoske sportske igre opštine Pančevo"	10,77	89.23
2. Planinarsko društvo "Everest 98" - "Srećno srce"	57.50	42.50
3. Planinarsko smučarsko društvo "Železničar-Jelenak" Pančevo - "Koraci za zdravlje"	66.22	33.78
4. Planinarsko-ekološki klub "SOKO" - "Soko-eko kamp 2007"	50.00	50.00
5. Studio borilačkih sportova "Bušido" - Pripreme i takmičenje za Zorana Vejića i Igora Milanovića		100,00
6. Rukometni klub "Dinamo- veterani" - "Tivat 2007"	45.00	55.00
7. Sportski klub ekstremnih sportova "Avantura 4x4" - "Rekreacija na reci"	20.00	80.00

Komisija nadležna za raspodelu sredstava na osnovu javnog konkursa odlučila se za finansiranje kondicione pripreme veterana Zorana Vejića i Igora Milanovića, iz studija za borilačke sportove „Bušido“, klasifikujući kondicione pripreme veterana u rekreativni sport.

Takmičarski sport i sport u naseljenim mestima

Za takmičarski i sport u naseljenim mestima planirano je u 2007. godini 23.700.000,00 dinara. Takmičarski sport je podeljen u četiri grupe finansiranja.

Prvu grupu čine klubovi sa najboljim sportskim rezultatima pri čemu se finansira tri kluba individualnog sporta i četiri kluba kolektivnog sporta od kojih prema kriterijumima za raspodelu sredstava jedan mora da bude ženski.

Drugu grupu čine pet klubova koji se bave individualnim sportom i četiri kolektivna, od kojih jedan mora da bude ženski

Treća, četvrta i sport u naseljenim mestima nema definisane elemente rodno pozitivnog razlikovanja, ali je. svaki ženski klub koji se javio na konkurs i dobio sredstva u skladu sa postignutim sportskim rezultatima u prethodnoj godini

TAKMIČARSKI SPORT I SPORT U NASELJENIM MESTIMA			
	% učešća u dodeljenim sredstvima	% učešća žena	% učešća muškaraca
Prva grupa	42,55	38,50	61.50
Druga grupa	22,30	24,54	75.46
Treća grupa	12,15	18.05	81.95
Četvrta grupa	8	7.35	92.65
Sport u naseljenim mestima	15	25,03	74,97

Zanimljiv je i podatak da su klubovi u prvoj grupi sportova dobili sredstva po sportistkinji u proseku 24.395,00 dinara na godišnjem nivou, a da su klubovi u

proseku dobili 16.315,00 dinara po sportisti. U drugoj grupi klubovi su dobili u proseku po sportistkinji 7.195,00 dinara a po sportisti 8.030,00 dinara. U trećoj grupi klubovi su dobili u proseku po sportistkinji 13.922,00 dinara a po sportisti 8.244,00 dinara. U četvrtoj grupi klubovi su dobili u proseku po sportistkinji 4.534,00 dinara a po sportisti 2.038,00 dinara. Kada je reč o sportu u naseljenim mestima, sredstva na godišnjem nivou po sportistkinji su 2.420,00 dinara, a po sportisti 1.976,00 dinara. Možemo da zaključimo da je učešće žena u takmičarskom sportu po broju sportistkinja manje, te stoga dobijaju više sredstva iz budžeta, ako se gleda prosek po sportistkinji. Ovo je delom rezultat pozitivnih mera koje su definisane kriterijumima za raspodelu sredstava, ali i zbog toga što se bodovanje obavlja na osnovu sportskih rezultata. To zapravo znači da će pri istom broju bodova i sa istim dobijenim sredstvima ženski klub imati više sredstava po glavi sportistkinje zato što ženski klubovi imaju manje članova, a ne zato što dobijaju veća sredstva iz budžeta.

Sport osoba sa invaliditetom

U okviru Izveštaja o trošenju sredstava iz budžeta opštine za 2007. godinu u oblasti sporta i fizičke kulture nalazi se i Sport osoba sa invaliditetom čiji klubovi i organizacije su dobili ukupno 2.000.000,00 dinara (1.250.000,00 preko javnog konkursa i 750.000,00 iz tekuće budžetske rezerve).

SPORT OSOBA SA INVALIDITETOM		
	% učešća devojčica	% učešća dečaka
Savez za sport i rekreaciju invalida Pančevo	18.96	81.04
Sportski klub za decu i omladinu sa posebnim potrebama "Kliker"	49,00	51,00
Inicijativa za inkluziju "Veliki Mali"	21.22	78.78
Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama	53.33	46.67
'Sportiko" klub	50,00	50,00
UKUPNO	38,51	61,49

Savez za sport i rekreaciju invalida prvenstveno okuplja invalide rada i od ukupnog broja uključenih manje od 20% su žene. U okviru ovog saveza žene se uglavnom bave pikadom, iako imaju mogućnost da se uključe u 13 sportova. Problem su neadekvatni uslovi za rad i neprilagođeni tereni za ovu kategoriju stanovništva.

Sportske manifestacije

Za poziciju Sportske manifestacije planirano je 1.250.000,00 dinara u 2007. godini. U najvećem broju slučajeva u okviru ove budžetske stavke podržavani su pretežno manifestacije koje prikazuju „muške“ sportove. Kao primer može da se uzme finansiranje manifestacije "Prvenstvo države u latinoameričkom plesu" za koju je izdvojeno 90.000,00 dinara, a kod koje je obuhvat učešća žena i muškaraca ravnopravan, te se to ne može posmatrati kao finansiranje aktivnosti u kojoj preovlađuje ženska populacija

Sledeća tabela (SREDSTVA ZA RAZVOJ SPORTA) pokazuje procenat žena i muškaraca u odnosu na sredstva koja se opredeljuju za razvoj sporta, dakle gde se vrše ulaganja za koja se očekuju sportski rezultati. Iz priložene tabele vidi se da su najveća ulaganja u kolektivne tzv. „muške“ sportove (fudbal, košarka), ali i u Sportske saveze koji bi po pravilu morali da okupljaju i žene i muškarce sportiste.

SPORTSKE MANIFESTACIJE		
	%učešća žena	% učešća muškaraca
Tenis klub "Dinamo" - Turnir " Pančevo Internacional" za igrače do 18 godina	50.00	50.00
Triatlon klub "Tamiš" - "14 PANČEVAČKI TRIATLON"	24.19	75.81
Plivački klub "Dinamo" - XI Medjunarodni plivački miting "KUP Pančevo"	43.82	56.18
Atletski klub "Dinamo" Pančevo - Ulična trka"Pančevo 2007"	38.82	61.18
Fudbalski savez opštine -"JU-BAN liga"	0.00	100.00
Košarkaški klub "Tamiš" - 6. Memorijalni turnir "Zoran Mileusnić-ZOKI"	0.00	100.00
Omladinski fudbalski klub "Mladost" - MZ Vojlovica- "Treći prolećni turnir za pionire u fudbalu"	0.00	100.00
Opštinski savez sportsko-rekreativnih ribolovaca - "Ribolovački dani opštine Pančevo"		
Klub podvodnih aktivnosti" - " Pančevo - "4. međunarodni festival podvodnog filma"		
Sportski savez opštine Pančevo - "Izbor sportiste godine"		
Plesni studio "Beodens"- "Prvenstvo države u Latinoameričkom plesu"	50.00	50.00
Fudbalski savez opštine Pančevo -"STREET FOOTBALL liga"	00.00	100.00

SREDSTVA ZA RAZVOJ SPORTA		
Tenis klub "Dinamo	41.54	58.46
Fudbalski klub "Sloga" BNS	00.00	100.00
KMK "Karađorđe"	34.21	65.79
ŽRK "Jabuka 95"	100.00	0.00
Sportski savez	0.00	100.00
Fudbalski klub " AS" Kačarevo	0,00	100.00
Sportski savez	00.00	100.00

Neki zaključci

Ukupnu masu sredstava za plan budžeta za 2007. godinu je na predlog Opštinskog veća odobrila Skupština opštine Pančevo. Na osnovu Konkursa i unapred utvrđenih kriterijuma predlog rasporeda sredstava po klubovima za 2007 godinu sačinila je Komisija za vrednovanje projekata i programa u oblasti sporta i fizičke kulture u sastavu četiri muškarca i jedna žena. Predlog je upućen na usvajanje Predsedniku opštine, a konkursom je raspoređeno 36.665.000,00 dinara.

Kao potencijalna ciljna grupa korisnika ovih sredstava pojavljuje se celokupno stanovništvo, ali kao krajnji korisnici, analizirajući budžetske stavke, brojčano učešće sportistkinja je manje, iako je finansiranje po sportistkinji veće. Od 63 sufinansiranih sportskih organizacija za kolektivni sport samo je 8 ženskih, koliko se i prijavilo na Konkurs. Klubovi za individualne sportove su uglavnom mešoviti.

Postojeća Odluka o uslovima i načinu finansiranja potreba u oblasti sporta i fizičke kulture je dobar mehanizam u kontekstu odgovornog i transparentnog trošenja finansijskih sredstava poreskih obveznika i obveznica za oblast sporta. Međutim, ona ne definiše kao jednu od kategorija za dodelu sredstava ženski sport, pa samim tim i ne podstiče žensku populaciju u takmičarskim sportovima. Treba reći da je princip ravnopravne zastupljenosti oba pola u prvoj i drugoj grupi takmičarskog sporta definisan kriterijumi za raspodelu sredstava, ali je on neodrživ u uslovima nepostojanja ženskih klubova. Ako ovo povežemo sa činjenicom da se samo trećina devojčica, u odnosu na dečake, u srednjoškolskom uzrastu bavi sportom, može se reći da buduće finansiranje ženskog sporta neposredno zavisi od ulaganje u povećanje broja devojčica u školskom sportu, počev od najranijeg uzrasta.

Preporuke

1. Povećati obim sredstava kojima se finansiraju infrastrukturni projekti za sportske sale u okviru vrtića, ili finansiranjem izgradnje vrtića, osloboditi postojeće kapacitete za bavljenje dece predškolskog uzrasta fizičkim aktivnostima;
2. Kroz sufinansiranje rekreativnih i obrazovnih programa za roditelje i decu, učiniti sportske aktivnosti dostupnim i/ili besplatnim (minimalno učešće za zajedničko učešće roditelja i dece ili potpuno besplatni zajednički programi fizičkih aktivnosti za roditelje i decu);
3. Povećati obim finansiranja za osnovnoškolski i srednjoškolski sport, pre svega, kroz programe podsticanja bavljenja fizičkim aktivnostima (kampanje), a u cilju promocije zdravih stilova života;
4. Podsticati i kroz posebne konkurse finansirati programe omladinskih organizacija koje bi promovisale sport i bavljenje fizičkim aktivnostima, s posebnim naglaskom na razvijanje tolerancije među polovima;
5. Posebnu pažnju obratiti na kriterijume za finansiranje rekreativnih programa i posebnim konkursima podsticati raznovrsniju ponudu (raspisati poseban konkurs za rekreativne aktivnosti za žene);
6. Ulagati sredstva u kampanje za podsticanje rekreativnog bavljenja sportom, s posebnim naglaskom na žensku populaciju;
7. Finansirati prilagođavanje sportskih terena i hala za osobe sa posebnim potrebama, kako bi se podstaklo njihovo učešće u sportskim aktivnostima.

U izradi studije slučaja učestvovali:

Zlata Živanov Krapež, samostalni stručna saradnica za planiranje, analizu i finansije u gradskoj upravi Pančevo; Snežana Barlić Bošnjak, samostalna stručna saradnica za kulturu i informisanje; Milica Todorović i Jelenka Novaković odbornice u Skupštini grada Pančeva; Biljana Mioč, Viša stručna saradnica u Gradskoj upravi Pančevo; Milica Marjanović, šefica službe za finansijsko-knjigovodstvene poslove; Ljubica Cvetanović, samostalna stručna saradnica za osnovno i srednje obrazovanje u Gradskoj upravi Pančevo; Dragana Dačić, samostalna stručna saradnica za predškolsko vaspitanje i obrazovanje; Valentina Dimić, šefica službe za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju; Marija Ćurčin, samostalna stručna saradnica za nevladine organizacije i omladinu i Nenad Maletin, volonter u Gradskoj upravi - kancelarija za mlade.